

Kpl 13

Kreivin aikaan

- kenraalikuvernööri hoitamaan Suomen hallintoa
  - kreivi Pietari Brahe kehitti voimakkaasti Suomen oloja
    - teiden rakentaminen
    - säännöllinen postin kuljetus
    - uusia kaupunkeja, esim. Raahe
    - suomalaisten virkamiesten kouluttaminen
    - Turun akatemian perustaminen
- Pietari Brahe Suomen ajastaan: ”Minä olin maahan ja maa minuun sangen tyytyväinen.”

Kenraalikuvernööri Pietari Brahe. Yksityiskohta Albert Edelfeltin Turun akatemian vihkiäisiä esittävästä maalauksesta .

Koulutus suurvaltakaudella

- Turkuun lukio (kymnaasi) 1630
  - opetus latinaksi (teologiaa, logiikkaa, luonnontieteitä, antiikin runoutta, matematiikkaa, Ruotsin lakeja)
  - opiskelijoita kutsuttiin teineiksi
- Suurvalta tarvitsi virkamiehiä: koulutuksen tehostaminen tärkeää

- Turun akatemia (yliopisto) 1640
  - neljä tiedekuntaa: teologinen, lainopillinen, lääketieteellinen, filosofinen
- 1649 vuoden koulujärjestys
  - triviaalikouluja valmistamaan poikia korkeampia opintoja varten
  - pedagogiot: lastenkouluja, joissa opetettiin lukemista ja kirjoittamista

Kansanopetus

- Kirkko vastasi kansanopetuksesta
- ulkolukuna opeteltiin katekismusta
  - ripille pääsyn ehto
- (Piispa Johan Gezelius vanhempi:
  - jokaisen tulee oppia lukemaan uskonnollisia tekstejä
    - teos: Yxi paras lasten tawara
    - lukkarinkoulut, joissa opetettiin luku- ja kirjoitustaitoa (1686 alkaen)
    - kuulustelut kinkereillä
    - pelko jalkapuuhun joutumisesta tehosti (?) oppimista)

Puhdasoppisuus

- 1600-luku puhdasoppineisuuden aikaa luterilaisessa kirkossa
- Raamatun suomennos 1642
- noituuden kitkeminen
- saamelaisten kovaotteinenkin käännyttäminen
- kirkkokuri

Lainkäyttö

- Ajatus, että rikos on rikos myös yhteiskuntaa vastaan
  - aiemmin ajateltu henkilöiden väliseksi
    - sovittiin jopa henkirikoksista uhrin suvun ja tekijän kesken
- lainkäyttö koveni
  - ”Mooseksen laki”
  - ruumiinrangaistuksia, teloituksia